

Анотація на вибірккову навчальну дисципліну «Народний фольклор»

Рівень вищої освіти – *перший (бакалаврський) рівень вищої освіти*

Галузь знань *01 Освіта/Педагогіка*

Спеціальність *013 Початкова освіта*

Освітньо-професійна програма *Початкова освіта*

Кількість кредитів – *4*

Рік підготовки *3*, семестр – *1*

Компонент освітньої програми: *вибіркковий*

Мова викладання: *українська*

Викладач: Маляр Любов Василівна, кандидат педагогічних наук, доцент; e-mail: lyubov.malyar@uzhnu.edu.ua

Опис дисципліни

1. Актуальність курсу. Навчальна дисципліна «Народний фольклор» спрямовується на поглиблення знань студентів – майбутніх педагогів – про національні традиції, звичаї, обряди, свята, усну народну творчість та іншу фольклорну спадщину рідного народу, а також на ознайомлення студентів з передовим педагогічним досвідом використання народно-педагогічних принципів у навчально-виховному процесі початкової школи та у родині. Вивчення курсу сприяє формуванню інтересу в молоді до духовних надбань рідного народу, вихованню свідомих представників української нації, носіїв і творців національної культури, які водночас виявляють інтерес та толерантне ставлення до особливостей культури інших народів та, реалізуючи функції фахівця-педагога, спроможні ефективно працювати в полікультурному освітньому середовищі.

2. Метою вивчення навчальної дисципліни «Народний фольклор» є ознайомлення студентів із тематичним і жанровим багатством усної народної творчості та специфікою використання засобів народної педагогіки у роботі з дітьми молодшого шкільного віку.

Завдання курсу полягають в ознайомленні студентів із перлинами усної народної творчості, які ввійшли до золоті скарбниці вітчизняної та світової культури; із системою жанрів усної народної творчості, особливостями їх функціонування, поезики; із значенням усної народної творчості у становленні вітчизняної літератури, мистецтва та формуванні їх національної своєрідності; виробленні у студентів уявлення про фольклор як специфічну художню систему, відмінну від художньої літератури; формуванні умінь застосовувати отримані знання для вирішення завдань професійної діяльності – розширення уявлення студентів про місце і значення народної педагогіки у вихованні особистості дитини; формуванні у студентів умінь і навичок самостійно аналізувати та правильно визначати ідейно-художній зміст фольклорних творів, їх пізнавальне значення та виховний потенціал; сприянні розвитку творчих здібностей студентів, активізації їх читацьких потреб та інтересів; сприянні розвитку і вдосконаленню у студентів – майбутніх учителів– навичок виразної декламації поетичних і прозових народних творів учням початкової школи.

3. Проблематика (зміст дисципліни), яка буде розглянута у процесі вивчення навчальної дисципліни. Серед змістових аспектів навчальної

дисципліни «**Народний фольклор**» – природа фольклору, його особливості і походження; система жанрів; фольклористика як наука; історія вітчизняної фольклористики та історія збирання фольклору; обрядовий фольклор; календарний обрядовий фольклор, виховні традиції народного календаря, наслідування дітьми родинних звичаїв і обрядів; поняття «дитячий фольклор»; проблема класифікації, система жанрів дитячого фольклору; характеристика основних жанрів (жанрові особливості, тематика, поетика, специфіка побутування); дитячий фольклор в сучасності; малі жанри фольклору: прислів'я, приказки, загадки, прикмети; народні казки; неказкова проза: билички, перекази, легенди, перекази; історичні пісні тощо; народна педагогіка як засіб формування етнокультури особистості; сутність народної педагогіки, наукові підходи до її вивчення в етнографічних та психолого-педагогічних дослідженнях; народна педагогіка – джерело соціального виховання та засіб етнокультурного розвитку дитини; загальна характеристика народно-педагогічних методів виховання дитини; виховний потенціал засобів народної педагогіки у процесі формування етнокультури особистості (застосування методів та засобів усної народної творчості, спрямованих на засвоєння народних звичаїв, традицій, виховання любові до рідної мови, опанування культурними цінностями народу); народна дерев'яна іграшка як чинник традиційного виховання дитини; значущість фольклорних засобів у вихованні культури міжнародного спілкування дітей та молоді.

4. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- звичаї, традиції рідного народу;
- основні літературознавчі терміни;
- історію виникнення і розвитку жанрів усної народної творчості;
- сюжетно-композиційні особливості та засоби художньої виразності різних жанрів усної народної творчості;
- принципи і прийоми аналізу фольклорних текстів;
- орієнтуватися в фольклорних збірниках творів різних жанрів усної народної творчості;

уміти:

- підбирати фольклорні твори відповідно до віку дітей і завдань роботи;
- виразно читати поетичні та прозові народні твори для дітей;
- визначати для якого віку призначені фольклорні твори та їх освітньо-виховне і естетичне значення;
- аналізувати твори усної народної творчості різних видів і жанрів;
- коментувати фольклорні твори з точки зору їх композиції, поетики, ідейної своєрідності;
- самостійно готувати коротке повідомлення про жанри усної народної творчості, про українські народні традиції, звичаї, своєрідність культури рідного народу;
- виявляти фольклорні елементи в творах художньої літератури і визначати їх роль в розкритті авторської ідеї тексту;
- використовувати вивчені напам'ять жанри дитячого фольклору у повсякденному житті дітей (уроки, прогулянки, ігри, спостереження, режимні процеси, свята тощо);
- складати оповідання, казки, загадки тощо про явища природи, речі побуту, персонажів слов'янської міфології;

- виразно напам'ять декламувати не менше 30 творів;
- надавати рекомендації батькам щодо способів активізації читацької діяльності дітей та використання народнопедагогічних принципів у родині;
- заохочувати дітей до збирання та запису усної народної творчості;
- ефективно працювати в полікультурному освітньому середовищі.

Література

1. Давидюк В. Ф. Вибрані лекції з українського фольклору (в авторському дискурсі). Луцьк: ВАТ «Волинська обласна друкарня», 2009. 436 с.
2. Дмитренко М. К. Українська фольклористика II пол. XIX ст. : Школи, постаті, проблеми. К.: Вид-во «Сталь», 2004. 383 с.
3. Довженок Г. В. Український дитячий фольклор. К., 1981. 268 с
4. Лановик М., Лановик З. Українська усна народна творчість. К. : Знання-Прес, 2001. 591 с.
5. Лозко Г. Українське народознавство. К. : Зодіак ЕКО, 1995. 368 с.
6. Мишанич С. В. Усна народна творчість. Культура і побут України. К., 1991. 276 с.
7. Руснак І. Український фольклор. К. : Видавничий центр «Академія», 2010. 304 с.
8. Стельмахович М. Українське дитинознавство. К., 1992. 29 с.
9. Стельмахович М.Г. Українська родинна педагогіка: Навч. посібник. К. : ІСДО, 1996. 288 с.
10. Українська фольклористична енциклопедія у 2-х т. Т. 1: А-Л / Упорядник, науковий редактор д. філол. н., професор М. К. Дмитренко. К. : Вид-во «Сталь», 2018. 740 с
11. Ходанич Л.П. Виховний потенціал дитячої літератури Закарпаття: Монографія. Ужгород. Інф.-видавн. центр ЗППО, 2010. 208 с.
12. Ходанич Л.П. Виховні та дидактичні аспекти ментального в українській поезії для дітей. Ужгород: Гражда, 1998. 75 с.